

לשכת המבקרים הפנימיים IIA ישראל (חל"צ)
IIA Israel - Institute of Internal Auditors
הכנס המקצועי השנתי של הביקורת הפנימית 2025

ביקורת מלכ"רים ומגזר ציבורי קשיים ופתרונות

רו"ח איריס שטרק
שותפה מנהלת, שטרק את שטרק רואי חשבון
נשיאת לשכת רואי חשבון לשעבר

מטרת הביקורת

- מטרת הביקורת במלכ"ר ובגוף ציבורי היא לבחון קיומם של ליקויים בהתנהלות בהתייחס לנושאים או לתחומים המרכזיים העומדים בניגוד להוראות חוק העמותות/חוק שמכוחו הגוף פועל ו/או שיש בהם בכדי ללמד על אי קיום מטרותיו הרשומות של הגוף.
- לצורך כך יש חשיבות מאוד גבוהה להכרת הסביבה המשפטית של כל גוף מבוקר ולהבין לעומק את דרישות החוק והנהלים הרלוונטיים (חוק העמותות, חוק החברות/ חוק ספציפי לגוף סטטוטורי).

עמידה בחוקים ובתקנות כמפתח להצלחה

- מלכ"רים מחויבים לפעול על פי החוקים והתקנות הקבועים בישראל, זאת על מנת להבטיח את פעילותם התקינה והשקופה. העמידה בחוקים אינה רק חובה משפטית, אלא גם כלי מרכזי לשמירה על אמון הציבור, התורמים, הרשויות והשותפים לעשייה.
- עמותות ומלכ"רים ובכללם תאגידים ציבוריים נדרשים להתמודד לעיתים עם ביקורות עומק מצד גופים רגולטוריים, כגון רשם העמותות, רשות המיסים, חשכ"ל, מבקר המדינה או גופים מממנים אחרים. כאשר המלכ"ר פועל באופן מסודר, עמידתו בדרישות החוק היא עניין מובן מאליו, והביקורת החיצונית הופכת לתהליך פורמלי ולא מלחיץ.

עמידה בחוקים ובתקנות כמפתח להצלחה

- עם זאת, יש להבין כי היערכות נכונה אינה מתחילה ביום הביקורת, אלא היא תוצאה של עבודה מתמשכת ושיטתית הכוללת הקפדה על שימוש בכספי הארגון אך ורק למטרות המוצהרות, עמידה בדרישות הדיווח השנתי, הכוללות דוחות כספיים ודוחות מילוליים והיכרות מלאה עם החוקים החלים על מלכ"רים, לרבות איסור חלוקת רווחים, קביעת שכר סביר ושמירה על ניהול תקין.
- חשוב להדגיש את ההבדל בין גוף סטטוטורי לבין עמותה או חל"צ בהקשר למטרת ההקמה ודרישות החוק, בעוד שגוף סטטוטורי מוקם מתוקף חוק ומשרת מטרת ציבוריות או לאומיות לפי הנחיות המדינה, עמותה או חל"צ מוקמות ביוזמה פרטית לקידום מטרה ספציפית הנקבעת מראש ופועלות בהתאם לחוק העמותות, הנחיות לניהול תקין, חוק החברות לחל"צ, ועוד.

היבטי חקיקה – עמותה/חל"צ

מינוי מבקר פנים - על פי תיקון 14 לחוק העמותות - סעיף 30א בחוק העמותות תש"מ - 1980:

הוועד של עמותה שמחזורה עולה על עשרה מיליון שקלים (או סכום גבוה יותר שנקבע על ידי שר המשפטים) מחויב למנות מבקר פנים בהסכמת וועדת הביקורת. במקרה של אי הסכמה בין הוועד לוועדת הביקורת בנוגע לזהות המבקר, תכריע האסיפה הכללית. המבקר יגיש הצעה לתכנית עבודה שנתית או תקופתית לאישור הוועד, לאחר שוועדת הביקורת בחנה אותה כאמור בסעיף 30(א)(6) והוועד יאשרה, בשינויים הנראים לו.

היבטי חקיקה – עמותה/חל"צ

מבקר פנים - על פי תיקון 25 לחוק החברות סעיף 345ט בחוק החברות, תשנ"ט-1999:

דירקטוריון של חברה לתועלת הציבור עם מחזור מעל עשרה מיליון שקלים (או סכום גבוה יותר שקבע השר) חייב למנות מבקר פנים בהסכמת וועדת הביקורת. במקרה של אי הסכמה בין הדירקטוריון לוועדת הביקורת על זהות המבקר, תכריע האסיפה הכללית. המבקר יגיש הצעה לתכנית עבודה שנתית או תקופתית לאישור הדירקטוריון, לאחר שוועדת הביקורת בחנה אותה כאמור בסעיף 345ח(ב6) והדירקטוריון יאשרה, בשינויים הנראים לו (לרבות בחינת משאבי הביקורת הפנימית, תפקוד המבקר הפנימי ותוכנית העבודה).

תכלית הביקורת הפנימית

תכלית הביקורת הפנימית היא לשפר את יכולת הארגון ליצור, להגן ולשמר ערך, בכך שהיא מספקת לוועד המנהל/דירקטוריון ולהנהלה שירותי הבטחה, ייעוץ, תובנות ותחזיות בלתי-תלויות ומבוססות סיכונים. לרבות השגת היעדים, תהליכי הממשל התאגידי, ניהול הסיכונים והבקרה, קבלת ההחלטות ופיקוח, מוניטין ואמינות מול מחזיקי העניין (תורמים, נהנים, משרדי ממשלה, רשויות המס) ויכולת לשרת את האינטרס הציבורי.

תכלית הביקורת הפנימית

ביקורת פנימית אפקטיבית ביותר כאשר:

- היא מבוצעת על ידי אנשי מקצוע מוכשרים, תוך עמידה בדרישות התקנים הגלובאליים של הביקורת הפנימית, שנקבעו לטובת הציבור - קיימת נטייה ל"חסוד" בעלויות הביקורת והתפשרות על איכות הביקורת.
- פונקציית הביקורת הפנימית הינה **בלתי-תלויה** מבחינת מיקומה הארגוני, ובעלת אחריות ישירה כלפי מועצת המנהלים - חשש המבקר הפנימי מעימותים עם ההנהלה וחברי ועד.
- המבקרים הפנימיים **אינם נתונים להשפעה בלתי נאותה**, והם מחויבים לביצוע הערכות אובייקטיביות.

תכלית הביקורת הפנימית

ממשל ופיקוח על פונקציית הביקורת הפנימית

על מנת לייעל את עבודת הביקורת הפנימית על המבקר הפנימי להרגיש שיש מאחוריו וועדת ביקורת חזקה ווועד מנהל שתומך בו ונותן לו כח להיות אמיץ.

דגשים

להלן נקודות חשובות שעל מבקר הפנים לתת דגש עליהם כבר במהלך עבודת הביקורת:

- **צדדים קשורים** - בהתאם להוראות ניהול תקין, התקשרויות עם צדדים קשורים בעמותה, כגון חברי ועד, עובדים בכירים, בני משפחותיהם או כל גורם אחר שיש לו קשר הדוק עם העמותה, חייבת להיעשות בתנאים הוגנים, בתום לב, בתנאי שוק ובכפוף לשקיפות מלאה. העמותה נדרשת להימנע מכל ניגוד עניינים ולוודא שכל עסקה עם צד קשור מאושרת מראש על ידי ועדת הביקורת או האסיפה הכללית, כך שלא תהיה פגיעה במטרות הציבוריות של העמותה. בנוסף, כל התקשרות כזו צריכה להיות מדווחת בצורה ברורה במסגרת הדיווח השנתי לרשם העמותות, על מנת להבטיח ניהול תקין ושקוף של כספי העמותה ופעילותה - רגישות גדולה של הרגולטורים לצדדים קשורים וחשש לנגוד עניינים ומשיכת רווחים.

דגשים - המשך

להלן נקודות חשובות שעל המבקר פנים לתת דגש עליהם כבר במהלך עבודת הביקורת:

- **הוצאות במזומן** – על העמותה להימנע מתשלום הוצאות במזומן למעט קופה קטנה. שימוש במזומן בעמותה ייעשה רק באישור חריג של רשם העמותות כאשר אין ברירה אחרת וכאשר יש אמצעי בקרה נאותים על הוצאת הכספים, שימושם וסכומם. הכל בתיעוד מלא של הוצאת הכספים, פרטי המקבל ומינוי אחראי לתקינות הביצוע.
- **מקום העסק** – הגדרת המקום שבו העמותה פועלת היא חשובה כי יש להוכיח שמאחורי כתובת העמותה מתקיימת פעילות ממשית של גיוס תרומות ומתן שירותים בהתאם למטרות ולכן גם תיקון 14 לחוק אפשר למפקחים מטעם רשם העמותות להיכנס למקום בה פועלת העמותה אף ללא תיאום מראש. המיקום משפיע על יכולת העמותה לפעול בצורה מיטבית, לגייס משאבים, ולבנות קשרים עם קהלי יעד. כאשר כתובת העמותה היא בבית של אחד מהפעילים בודק הרשם בקפידה האם אכן ניתן לבצע מכתובת זו פעילות אמיתית.

דגשים- המשך

- **הלוואות** – עמותה רשאית להלוות כספים לתאגיד מלכ"רי אחר בכפוף לתנאים מסוימים, כגון מטרות דומות בין הגופים, אישור כדין על ידי הוועד, חתימת הסכם הלוואה הכולל תנאים סבירים (ריבית, החזר, פירעון), הסדרת בטחונות מתאימים ובדיקה כי אין במתן הלוואה כדי לפגוע בפעילות העמותה המלווה. בנוסף, על הוועד להשתכנע שהעמותה הלווה מסוגלת לעמוד בהחזר הלוואה ושאינן ליקויים משמעותיים בהתנהלותה. עמותה שמטרותיה כוללות מתן הלוואות, כמו גמ"ח, רשאית להעניק הלוואות בהתאם למטרותיה, בתנאי שתגדיר קריטריונים סבירים, מפורטים וברורים ותשמור על שוויון בין מקבלי הלוואות לפי הקריטריונים שנקבעו.

"דרישת רשם העמותות: הפיכת לשכת רואי חשבון לחל"צ – מחלוקת משפטית"

לשכת רואי חשבון בישראל, הפועלת כחברה פרטית בע"מ, קיבלה במהלך חודש אוקטובר 2024 דרישה ממושרד המשפטים באמצעות רשם העמותות, להירשם כחברה לתועלת הציבור. מהלך זה נובע מהצורך להחיל על הלשכה סטנדרטים מחמירים יותר של פיקוח וניהול, במטרה להבטיח שקיפות והתנהלות תקינה. הדרישה כוללת בין היתר חובות של הגשת דוחות שנתיים מפורטים, שקיפות מלאה במצבה הפיננסי ובפעילותה, וכן העמדתה לפיקוח הדוק של יחידת רשם ההקדשות, אשר תהיה מוסמכת לערוך ביקורות פתע ולבחון את עמידתה בדרישות החוק.

הפיכת הלשכה לחל"צ צפויה להביא לשינויים משמעותיים בניהולה, שכן חברות לתועלת הציבור מחויבות לפעול באופן שממוקד בטובת הציבור ובאינטרסים הרחבים של כלל חבריה. דרישות אלה נועדו להבטיח שלשכת רואי החשבון תמשיך לשרת את חבריה ואת הציבור הרחב בצורה מיטבית, תוך שמירה על עקרונות של שקיפות, יעילות וניהול תקין. מדובר במהלך שמבקש לחזק את אמון הציבור בפעילותה של הלשכה ולשפר את המנגנונים הפנימיים שלה לפיקוח ובקרה.

העתק מחוות הדעת שצורפה להחלטה

המסגרת הנורמטיבית

1. פרק ראשון אי' לחלק התשיעי בחוק החברות, שהוסף לחוק בתיקון 6 משנת 2007, עוסק בחברות לתועלת הציבור. סעיף 345א לחוק קובע כדלקמן:

345א. (א) חברה לתועלת הציבור היא חברה שבתקנונה נקבעו מטרות ציבוריות בלבד וכן איסור על חלוקת רווחים או חלוקה אחרת לבעלי מניותיה (בפרק זה – חלוקת רווחים).

(ב) בפרק זה, "מטרות ציבוריות" – מטרה כמפורט בתוספת השנייה; השר, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לשנות את התוספת השנייה.

2. חוק החברות קובע אפוא שני תנאים מצטברים לקיומה של חל"צ: הראשון הוא כי בתקנונה של החברה יקבעו מטרות ציבוריות בלבד (בהתאם לרשימה הסגורה המפורטת בתוספת לחוק), והשני הוא כי תקנון החברה אוסר על חלוקת רווחיה. במקרה שלפנינו, המטרה הציבורית הרלוונטית קבועה בפרט 11 לתוספת: "רווחת הקהילה או פעילות קהילתית, חברתית או לאומית" ובפרט 6 לתוספת: "חינוך, הכשרה מקצועית, תרבות או אמנות".

3. החוק מטיל על חברה שהתקיימו לגביה התנאים הנ"ל חובה לפעול לרישומה כחל"צ, וקובע כי אין בכך שחברה לא הגישה הצהרה לצורך רישומה כחל"צ כדי לגרוע מהיותה חברה לתועלת הציבור. לעניין זה קובע סעיף 345ב(ז) לחוק כדלקמן:

"לא הצהירה החברה בפני הרשם כאמור בסעיף זה, אין בכך כדי לגרוע מהיותה חברה לתועלת הציבור והיא חייבת להגיש בקשה לרשם ההקדשות לרישום בפנקס כאמור בסעיף 345ג בצירוף עותק מתעודת ההתאגדות ומרשימת בעלי המניות והדירקטורים בחברה וכן מהמסמכים האמורים בסעיף קטן (א); עם קבלת הודעה מרשם ההקדשות כאמור בסעיף 345ג(ג),

העתק מחוות הדעת שצורפה להחלטה - המשך

על רישומה של חברה כאמור בפנקס, יתקן הרשם את תעודת ההתאגדות של חברה כאמור בסעיף קטן (ד), בשינויים המחויבים.

4. בנוסף על החובה המוטלת על חברות לתועלת הציבור לפעול לרישומן ככאלה, מאפשר החוק לרשם ההקדשות לפעול לרישום חברות הממלאות אחר היסודות הנדרשים בסעיף, כלומר פועלות למען מטרות ציבוריות בלבד ואוסרות על חלוקת רווחים, כחברות לתועלת הציבור. לעניין זה קובע סעיף 345ג(ד) לחוק כדלקמן:

” (1) בלי לגרוע מחובת חברה לתועלת הציבור להגיש בקשה לרישומה לפי הוראות סעיף 345ב, נודע לרשם ההקדשות בדרך אחרת על קיומה של חברה הפועלת למען מטרות ציבוריות בלבד ואוסרת על חלוקת רווחים, ירשום אותה בפנקס.”

5. מהאמור לעיל עולה כי המחוקק קבע שני מסלולים חלופיים להליך רישום חברה כחברה לתועלת הציבור: המסלול הראשון קבוע בסעיף 345ב(א) לחוק ומאפשר לחברה להירשם כחל"צ ביוזמתה ככל שהיא עונה על התנאים שנקבעו לכך. המסלול השני קבוע בסעיף 345ג(ד)(1) לחוק ומקנה לרשם ההקדשות סמכות לרישום כפוי של חברה כחל"צ ככל שנודע לו כי היא פועלת למען מטרות ציבוריות בלבד ואוסרת על חלוקת רווחים, אולם לא נרשמה ככזו.

העתק מחוות הדעת שצורפה להחלטה - המשך

סיכום

25. אשר על כן, לאור האינדיקציות שנסקרו לעיל, לפיהן לשכת רו"ח פעלה בעבר כאלכ"ר, פועלת כיום לקידום מטרות ציבוריות בלבד ואוסרת על חלוקת רווחים בין חבריה, כעולה ממסמכי ההתאגדות שלה ומפעילותה בפועל לאורך שנים, לרבות מהאופן שבו היא מציגה את עצמה כלפי הציבור, וכן לאור הוראת המעבר שבסעיף 11 לחוק החברות (תיקון מס' 6), לדעתנו יש מקום לפעול לרישומה של לשכת רו"ח כחברה לתועלת הציבור.

"דרישת רשם העמותות: הפיכת לשכת רואי החשבון לחל"צ – מחלוקת משפטית" - המשך -

בעניין זה, ראו את דברי ההסבר להצעת החוק החברות (תיקון מס' 4) (חברה לתועלת הציבור) התשס"ה - 2005, ה"ח - 195.

"החוק המוצע נועד להסדיר את פעולתה של חברה הפועלת למטרות ציבוריות, ללא כוונת רווח, באופן שיימנע ניצול לרעה של צורת התאגדות זו, וזאת נוכח האינטרסים הציבוריים ואינטרסים נוספים, למשל בתחום הלבנת ההון, למנוע מחברות אלו לפעול ללא פיקוח ובקרה. בחברה לתועלת הציבור, בהיותה גוף הפועל ללא מטרות רווח, הממומן, ככלל, מכספי ציבור (לדוגמא, חברה הממונת על ידי גיוס כספים בעקיפין או על ידי פטור ממסים), מתעוררת בעיה מיוחדת, הנגזרת מ"בעית הנציג"... כאשר מדובר בחברה עסקית, שבה נושאי המשרה מנהלים את נכסי החברה, הבעיה פחותה, משום שלבעלי המניות יש אינטרס כלכלי ואולם, בחברה הפועלת ללא כוונת רווח, הבעיות האמורות חמורות יותר – ראשית, מעצם טבעו של הגוף, הוא פועל ככלל לקידום מטרה ציבורית, בעבור ציבור נהנים גדול ובלתי מסוים. לציבור זה, לעיתים אין מידע באשר לפעילותו של התאגיד לטובתו, ומכל מקום, אין לו את הכלים או את היכולת להתארגן יחדיו לשם הבטחת קיום מטרות התאגיד. שנית, בתאגיד הממומן מתרומות הציבור, אין לתורם, בדרך כלל יכולת או רצון להקצות את המשאבים הנדרשים ובחינה האם התרומה הגיעה ליעדה. כמו כן, מאחר שהחברה אינה רשאית לחלק רווחים לבעלי מניותיה, הרי שכלל, לבעלי המניות אין את אותו אינטרס כלכלי, לפקח כי נושאי המשרה בחברה מנהלים את החברה לשם השגת מטרותיה".

מאפייני הקושי בעבודת הביקורת הפנימית בגופים בעלי אופי ציבורי

- קושי בשיתוף פעולה כאשר המנכ"ל לא מחובר לחשיבות הביקורת הפנימית.
- מאבקי כח פנימיים והתייחסות מזלזלת לליקויים שנמצאו והעדר לקיחת אחריות.
- היעדר תגמול על מצוינות ותיקון ליקויים כתמריץ שלילי לשיפור ולקיחת אחריות.
- היעדר התכנסות של וועדת הביקורת והיעדר נקיטת סנקציות כאשר לא מתקנים את הליקויים/השתתפות חלקית בוועדת הביקורת תוך התנערות מאחריות בתפקיד.
- חוסר ציות לנהלים שיוצר בעיות בתיעוד מסמכים לרבות תיעוד שיקול דעת בהתקשרויות עם ספקים.
- היעדר פתרונות טכנולוגיים ועבודה במערכות ישנות כאשר המערכות לא מדברות ביניהם.
- קושי ביצירת הבנה לנזק שנגרם בהיעדר הקפדה על נהלים שנועדו לשפר חסכון ויעילות בתהליכי עבודה ובכסף ציבורי והחשיבות בהפנמת ההמלצות ויישומן המהיר.

ליקויים והמלצות

דוגמאות מביקורת עומק על עמותות על ידי רשם העמותות, החשב הכללי ובמשרדי ממשלה

המלצה	ליקוי
על חברי העמותה לקיים אספה כללית לפחות אחת לשנה בהתאם לקבוע בסעיף 20(א) לחוק העמותות. במסגרת האספה הכללית יאושרו חברי וועד ההנהלה לשנה העוקבת. על העמותה להמציא פרוטוקול אספה כללית, על הפרוטוקול לכלול את כל הפריטים המהותיים שעלו באספה הכללית ובין היתר, שמות הנוכחים, פירוט נרחב של הדיונים שהיו ופירוט תוצאות ההצבעה בכל סעיף שנידון.	מבדיקת הביקורת עלה כי חברי העמותה אינם מקיימים אסיפות כלליות אחת לשנה לפחות, זאת בניגוד לאמור בסעיף 20(א) לחוק העמותות, התש"מ-1980.
דרישה להחזר השכר ביתר עם קנס של פי 5 מסכום הפער על פי נוהל שר האוצר.	שולם שכר לנושאי משרה מעבר לתקרה שנקבעה בנוהל שר האוצר.

ליקויים והמלצות - המשך

המלצה	ליקוי
<p>על העמותה להעביר תרומות אך ורק לעמותות/חל"צ הרשומות ברשם העמותות והמחזיקות באישור ניהול תקין בתוקף.</p> <p>על העמותה להמציא לרשם העמותות את רשימת הגופים הנתמכים על ידה וכן התחייבות חתומה ע"י שני חברי וועד כי תבצע העברות רק לגופים כאמור.</p>	<p>מבדיקת הביקורת עולה כי בשנים 2014-2017, העבירה העמותה תרומות מזון בשווי של כ-1.63 מיליון לגופים שונים שאינם עמותות רשומות או עמותות שאינם מחזיקות באישור ניהול תקין, זאת בניגוד להנחיות הרשם.</p>
<p>הביקורת ממליצה למשרד התומך לדרוש מהמוסד החוזר תמיכה חלקי.</p>	<p>נמצאה תמיכה ציבורית העולה על השיעור המירבי המותר ע"י המשרד התומך.</p>
<p>יש להבטיח שהספק פועל בשיתוף פעולה מלא עם המשרד כנדרש בתנאי המכרז וינקטו סנקציות בהעדר שיתוף פעולה.</p>	<p>במשרד ממשלתי בביקורת פעילות מול ספק מהותי מנהלת הפרויקט מסרה לביקורת, כי רק לאחר מספר רב של פניות אל הספק לקבלת דוחות עדכון בהתאם לנדרש, בחודש אוגוסט 2023 העביר אליה הספק לראשונה דוחות לשנים 2022 ו-2023.</p>

ליקויים והמלצות - המשך

המלצה	ליקוי
על המוסד להקפיד לערוך את דיווחיו באופן התואם לדוחות הכספיים ולפי התקנות הנדרשות.	דוחות המקו"ש שהוגשו במרכבה בעניין תמיכה לא תואמים לדוחות הכספיים של המוסד.
על המוסד להקפיד בדיווחיו על נאותות ההצגה של הנתונים, לרבות גילוי בדבר הכנסות והוצאות בשווי כסף.	במקו"ש נכללו הכנסות והוצאות בשווי כסף בסך של כ-61 אלפי ש"ח מבלי שניתן עליהם גילוי להיותן בשווי כסף.
על העמותה לצרף חברים חדשים בהתאם להוראות הקבועות בתקנון העמותה. העמותה תגיש לביקורת פרוטוקול אישור להצטרפות חבר העמותה אשר בגינו לא נמצא פרוטוקול מסוג זה.	מבדיקת הביקורת נמצא כי העמותה צירפה חבר עמותה חדש, שלא אושר בהתאם להוראות הקבועות בעניין זה בתקנונה.

ליקויים והמלצות - המשך

המלצה	ליקוי
יש לשפר את אופן רישום הפרוטוקולים של ועדת המכרזים כדי שיהיו בהירים ומובנים וישקפו אופן קבלת החלטות.	רישום הפרוטוקולים של ועדת המכרזים במשרד ממשלתי העוסק בבחירת ספק מהותי, לוקה בחסר הן בסכומים והן במהות.
יש לבצע בדיקה מקיפה על התשלומים לספק בכדי לוודא האם הספק קיבל תשלומים ביתר מהמדינה ובמידה ויתברר שהמדינה שילמה סכומי יתר יש להבטיח כי הספק יחזירם תוך חודש ימים צמודים למדד כאמור בהוראות החוזה. הביקורת לא יכלה לבחון האם היו תשלומי יתר – בהעדר המסמכים הנדרשים.	נמסר לביקורת כי בחודש אוגוסט 2023 הסתיים ההסכם עם הספק. הביקורת ביקשה לבחון, האם נערכה בדיקה של כלל התשלומים שהועברו לספק במהלך תקופת ההתקשרות על מנת לבחון האם הועברו לספק תשלומי יתר, והאם הספק החזיר תשלומים אלה למשרד תוך חודש ימים, בהתאם לקבוע בסעיף 14 בהסכם ונמצא כי לא נעשתה התחשבות סופית של התשלומים מול הספק.

ליקויים והמלצות - המשך

המלצה	ליקוי
יש להבטיח כי קיים מעקב אחר פעילות הספק וכי הספק מעביר את הדיווחים התקופתיים בזמן כנדרש, הגשת תוכנית עבודה שנתית בתחילת כל שנת פעילות, הגשת דוחות רבעוניים ודוחות סיכום שנתיים בהתאם לסעיפים 11.1-11.3 בנספח א' למכרז.	מבדיקת הביקורת עולה, כי בשנים 2022 ו-2023 לא הגיש הספק למשרד תוכניות עבודה שנתיות בתחילת כל שנת פעילות. בתקופת עבודתן של מנהלת הפרויקט ומנהלת הפרויקט הקודמת (ספטמבר 2022 ועד אוגוסט 2023) הספק לא הגיש דוחות רבעוניים ודוח שנתי לסיכום שנת 2022.
יש לדרוש את החוזים בין הקרן ליוצרים ולהבטיח כי הינם בהתאם לנוסח הנדרש בהסכם.	בהתאם לנספח א' של המכרז, מתפקידי הספק להעביר לעיון המשרד יחד עם הקול הקורא, טיוטת חוזה בין הקרן לבין היוצרים שיזכו לקבלת המענק – נראה כי לא הועברו טיוטות חוזים כנדרש.

חלוקת רווחים אסורה

חלוקת רווחים אסורה במלכ"ר (מוסד ללא כוונת רווח) היא עקרון יסוד המבדיל בין מלכ"רים לבין גופים מסחריים. עקרון זה נועד להבטיח שהמשאבים של המלכ"ר יוקדשו למימוש מטרותיו הציבוריות או החברתיות ולא ליצירת רווחים אישיים למייסדים, חברי העמותה או מנהליה. חלוקת רווחים אסורה במלכ"ר עלולה לגרום לשלילת מעמד המלכ"ר על ידי רשות המסים, ביטול ניהול תקין, חשיפת המנהלים והחברים המעורבים לתביעות משפטיות או חקירות פליליות, ולפגיעה קשה באמון הציבור שעלולה להוביל לירידה בתרומות ובשיתופי פעולה ולסכן את פעילות הארגון ואף לפירוק.

חלוקת רווחים אסורה – עקרונות מרכזיים

• שימוש ברווחים לטובת המטרות הציבוריות

כל רווח שנצבר במלכ"ר חייב להיות מוקדש לקידום מטרותיו, כפי שהוגדרו בתקנון או במסמכי הייסוד של הארגון. הרווחים אינם יכולים להיות מחולקים בין חברי הארגון, התורמים או בעלי תפקידים.

• איסור חלוקת רווחים ישירה ועקיפה

- חלוקה ישירה - העברת כספים ישירה לחברים, מנהלים או מייסדים, כגון דיבידנדים או בונוסים על רווחים.
- חלוקה עקיפה - הטבות לא מוצדקות, כמו שכר מנופת, החזרי הוצאות שאינם לגיטימיים, או שימוש במשאבים.

חלוקת רווחים אסורה – עקרונות מרכזיים

- **פיקוח על הוצאות ותשלומים**

יש לוודא שכל תשלום שנעשה במסגרת פעילות המלכ"ר הוא מוצדק, מידתי ונעשה בתמורה לשירות שניתן לטובת המוסד או הציבור.

האיסור על חלוקת רווחים במלכ"ר נועד להבטיח שכל המשאבים והכנסות הארגון משמשים לקידום מטרות ציבוריות בלבד. ישנה חשיבות גדולה לשמירה על שקיפות, פיקוח ושימוש הוגן במשאבי הארגון כדי למנוע חריגות משפטיות, פיננסיות או אתיות.

חלוקת רווחים אסורה

כיצד למנוע חלוקת רווחים אסורה?

1. שקיפות ודיווח - מלכ"ר נדרש לדווח מדי שנה לרשם העמותות ולרשויות המס. יש לכלול בדיווח את כל ההכנסות וההוצאות.
2. פיקוח פנימי וחיצוני – וועדת ביקורת בתוך הארגון וכן מינוי רואה חשבון חיצוני שיבקר את התנהלות הפיננסית-ממשל תאגידי מוקפד.
3. קביעת שכר הוגן - קביעת שכר סביר לעובדים ובעלי תפקידים, בהתאם לנורמות המקובלות בשוק ובתחום העיסוק.

חוקים רלוונטיים בישראל בדבר חלוקת רווחים אסורה:

- חוק העמותות – סעיף 29 לחוק האוסר במפורש חלוקת רווחים.
- חוק החברות – סעיפים 345ג ו-345ט(א) לפיהם חלי"צ מחויבת להימנע מחלוקת רווחים ואינה רשאית להעביר נכסים למטרות שאינן המטרות הציבוריות שלה.
- חוק יסודות התקציב – סעיפים 3א ו-29 מגדירים כללים נוספים על חלוקת כספי ציבור בארגונים הפועלים במימון ממשלתי.

סיכום

ה- IIA פועל מול רשות התאגידיים להבנה ואימוץ מלא של התקנים המקצועיים הגלובליים החדשים שעודכנו החל מיום 09 לינואר 2025, מתוך מטרה שהגופים הציבוריים, משרדי הממשלה והמלכ"רים יאמצו ויפעלו על פי התקנים כפי שמתחייב בחוק הביקורת הפנימית לפיו המבקר הפנימי יערוך את הביקורת על פי "תקנים מקצועיים מקובלים" (סעיף 4(ב) לחוק הביקורת הפנימית).

משרדי הממשלה, גופים ציבוריים הפועלים על פי חוק ואלכ"רים נדרשים ביתר שאת לביקורת פנימית אמיצה ונוכחת כדי להבטיח מנהל תקין והשגת היעדים.

Stark & Stark

Stark & Stark CPA (Isr.)

שטרק את שטרק רואי חשבון

"כי באמונה הם עושים.." תודה על ההקשבה

איריס שטרק, רו"ח

שותפה מנהלת, שטרק את שטרק

טל': 09-7774000

IRIS@STARKCPA.COM